Бүхы ороннуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 275 (3275) | 1940 оной ноябриин 27. среда | СЭН 10 МҮНГЭ

Львовско областьдо һунгалтын урда тээхи үдэрнүүд

ЛЬВОВ, ноябриин 25. (ТАСС). Львовско областиин городуудай ба селонуудай ажалшад нютагай Соведүүдтэ һунгалтануудта тон ехэ һонирхолтойгоор хандаНад. Львов городой ганса Шевченковскэ районд 17 мянган гэрэй эзэд эхэнэрнүүд һунгалтануудай тухай положениие кружогуудта үзэнэ. Һунгуулиин кампанида зорюулһан ханын газетэнүүд олон участогуудта гаража эхилбэ.

Һунгуулиин комиссиин байрада үдэр бүри олон хүнүүд ерэнэ. Тэдэнэр хадаа һунгуулиин списогтэ өөһэдынгөө нэрэ ба обогой зүбөөр оруулагдаһаниие шалгадаг ба һунгалтануудай гурим тухайда комиссиин членүүдтэй хөөрэлдэнэ. Түмэрзамай районд һунгагшадай хахадһаа ехэнхинь списогээ шалгажа дүүргэбэ.

Областиин селогой ажалшад һунгалтын урда тээхи үдэрнүүдые баяртайгаар үнгэргэнэ. Магеровска районой Лаврика селодохи таряашад һунгалтын үдэр болотор улица ба хашаагаа сэбэрлэнэ, ниитынгээ гэрые лозунгнуудаар ба плакадуудаар шэмэглэнэ.

Медицинскэ наукын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ

Манай оронд социализмын илалтанууд хадаа хуушан дэлхэйн хүшэр хүндэ үлэгдэл болохо үбшэнгүүдтэ ба залуугаар үхэлгэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлые шууд эхилхэ аргабайдал олгобо. Арадта бодото инаглалаар нэбтэрэнхэй энэ агууехэ хүдэлмэриин хүндэтэ үүргэнь медицинскэ наукада хабаадана.

Үбшэнгүүдые эмнэлгын шэнэ замуудые бэдэрэгшэ новаторнууд-эрдэмтэдые парти ба правительство хадаа анхаралаар ба оролдолгоор хүреэлнэ. СССР соо научно-шэнжэлэлгын зуугаад институдууд байгуулагданхай. Медицинээр хүдэлмэрилжэ байгаа научна учреждениинүүдэй нимэ үргэн сетьнүүдтэй орон гэжэ манайхиһаа ондоо тээ, дэлхэй дээрэ хаанашье үгы юм. Колтушануудта научна городок байгуулга, наукын ударна отряд болохо экспериментальна медицинын Бүхэсоюзна институт эмхидхэлгэ, габьяата врачуудые СССР-эй орденуудаар шагналга—эдэ бүгэдэ фактнууд болбол медицинэ түргөөр хүгжөөлгэдэ ороной зүгһөө эгээн шухала удхашанар олгодогой гэршэлэлгэнүүд мүн болоно.

Эрдэмтэд болбол эдэ оролдолгонуудтань шэн зоригто хүдэлмэриин хэрэгүүдээр харюусанад. Манай медицинскэ наукада үсөөн бэшэ туйлалтанууд тоологдоноод.

Физиологиин амжалтануудта түшэглэн, терапевтүүд, хирургууд, микробиологууд гайхамшагта хэрэгүүдые үүсхэнэ. Манай военнэ врачууд болбол сагаанфиннүүдтэй байлдаанай үдэрнүүдтэ, Халхын Гол дээрэ ба Хасан дээрэ болоһон тулалдаанай үдэрнүүдтэ олон мянган боецүүдэй ба командирнуудай амиие абарһан байна. Советскэ микробиологууд хадаа аюулта инфекцинүүдтэ эсэргүү зүйлнүүдые олонод. Эмэй зүйлнүүдэй синтезээр хүдэлмэрилэгшэд, химигүүд хадаа үбшэлэлгые ба үхэлгые эрид үсөөрүүлхэ зэбсэгээр (жэшээлхэдэ сульфидин) врачуудые хуяглана.

Медицинскэ наукын амжалтанууд угаа ехэ. Тэдэ хадаа зорил хүсэлэй творчествоор, гүнзэгы патриотизмаар ба сталинска эпохын тон элитэ илгаа болохо—хүнүүд тушаа оролдолгоор тэмдэглэгдэнэ.

Капитализмын оронуудта наука ба арад хоорондоо үндэр ханаар таһалаатай. Наука болбол хирургическа хамааралгын гү, али терапевтическэ эмнэлгын гүйсэд методые зохёоно, гэбэшье врачын туһаламжада хандаха зөөригүйн шалтагааһаа боложо, гансахашье Индидэ гү, али Африкада бэшэ, мүн болбосоронгы гэжэ нэрлэгдэдэгшье оронуудта зуугаад, мянгаад хүнүүд үхэнэд.

Манайда наука ба арад хоорондын хаалтанууд үндэһөөрөө һалгагданхай. Бидэнэр энэ жэлдэ элүүрые хамгаалгада ба физкультурада арбан миллиардшахуу түхэриг гаргашалбабди. Элүүрые хамгаалгын бюджет гансахан Баруун Украинада 150 миллион түхэригһөө дээшэ болоно. Энэ тоогой хэмжээе зүбөөр сэгнэхын тула, бүхы панска Польшодо элүүрые хамгаалгада милл дүрбэхэн миллион түхэриг гаргашалдаг байһаниие һанабал хүрэхэ байна. Түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа, жэл ерэхэ бүхэндэ үргэдэжэ байгаа больницануудай, клиникэнүүдэй, хүүгэдэй учреждениинүүдэй, амбулаторинуудай сетьнүүд—эдэ бүгэдэ хадаа элүүрые хамгаалгын бодото һалбаралтын, наукые ажабайдалда дүтэлүүлгын, бүхы научна туйлалтануудые түргөөр хэрэглэлгын үндэһэ һуурии байгуулна. Научна лабораторинуудые больницануудһаа илгабарилдаг замые максимальна агшаалга хадаа советскэ эрдэмтэдһээ, врачуудай арминуудһаа, элүүрые хамгаалгын органуудһаа дулдыдаха байна.

Зүгөөр, даб гэһээр энэ харгынь заримдаа угаа ута байдаг. Роговица һуулгалга тушаа академик Филатовай хүдэлмэринь манай оронд ба мүн хилын саанашье ехээр алдаршаһан байна. Теэд, бидэнэр тон наряар зохёоһон методикотой, аппаратуратай байбашье, нюдэнэй хараае бусааха, олонхидоо хүнэй судьбае шиидхэхээр энэ операциие бэелүүлжэ шадаха хэдэн зуун хирургнуудтай байбашье, филатовска методикые тон ааляар дэлгэрүүлжэ байнабди. Фронтын оршомбайдалда ашаа харюулһан Вишневскын методүүд хадаа травм ба шархаталгые эмнэлгэдэ, мирнэ услови соонье хэрэглэбэл туһатай байһандань һэжэггүй. Гэбэшье, нилээд олон столична клиникэнүүдтэ ба больницануудта эдэ шэнэ үүсхэлнүүд хэрэглэгдэнэгүй, шудалагданагүй. Хэдэн жэлэй саад тээ габьяата советскэ хирург профессор Спасокукацкий гэгшэ операци хэхын урда тээ гараа сэбэрлэхэ тушаа өөрынгөө методые дурадхаһан байгаа. Энэ метод хадаа врачта тон үнэтэй минута сагыень арбилна, тэрэ хадаа алишье талаараа һайн ба найдамтай юм. Хараад үзэхэдэ, энэ хэрэг простой ба арсашагүй хэбэртэй. Зүгөөр, эндэшье заншалай хүсэн, инерци хадаа шэнэ метод тараалгые үни удаан жэлнүүдтэ һаатуулна.

Тиимэ жэшээнүүдые хэдэн арбаадаарнь харуулжа болохо байна. Теэд, медицинын нилээд олон деятельнүүд эдэ фактнуудые буруушаангүй, дуугайгаар эбсэлдээд байһан ушар хадаа медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда самокритикэ али тухай багаар дэлгэрэнхэй байһыень харуулна.

Творческо самокритикэ ба консерватизмтай эрид тэмсэл—энээниие л манай медицинскэ наукада хүсэхэ ёһотой болоно. Энээн тушаа СССР-эй элүүрые хамгаалха Наркомат ба тэрэнэй эрдэмтэдэй совет ехэхэн үүргэ ээлхэ ёһотой. Элүүрые хамгаалха Наркомат болбол шухала хэрэгтэй эхилэлтэнүүдэй барилдадаг ба тормозлогдодог байһан ушарнуудта һанаа амарханаар хандадагаа болижо, харин бүхы шухала хэрэгтэй ба туһатай зүйлнүүдые шэлэн абажа, практика дээрэ шалгаад, тэдэниие эридээр ба эмхитэйгээр байдалдань оруулха уялгатай байна.

Медицинскэ наукын ерээдүйнь хадаа мүнөөнэй химиин ба физикын хүгжэлтэнүүдые эридээр хэрэглэхэ ябадалһаа дулдыдана. Искусственна радиоактивна зүйл, ультракротко долгин, рентгенологиин амжалтанууд—эдэ хадаа үбшэн организмые эмшэлхэ тон олон аргануудые бии болгоно. Манай урда эмэй зүйлнүүдэй хэдэн ехэнүүд перспективэнүүдэй байһан тухайда сульфидинэй синтез үшөө дахин демонстрировална.

Эмэй шэнэ зүйлнүүдые бодотоор хэрэглэхэһээ түрүүн, тэрэниие лабораторидо ба клиникэдэ пэряар шалгаха хэрэгтэй.

Гэхын хамта, энэ хэрэг хадаа манайда үшөө муугаар табяатай. Сульфидин, стрептоцид ба бусад эмэй зүйлнүүд болбол аптекэнүүдээр ба больницануудаар тон хомор байдаг. Хүнэй бэеын элүүрые бүхэжүүлхэ ябадалда витаминуудай хэды шухала үүргэтэй байһые наукын амжалтанууд гэршэлнэ. Эдеэ хоолоо витаминуудаар хүшэжэрүүлэн, организмынгаа үбшэнтэй тэмсэхэ шадабариинь дээшэлүүлнэбди. Витаминуудай үйлэдбэринүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ аргануд манайда хизааргүй олон. Эрдэмтэд-новатор академигүүд Богомолец, Сперанский, Бурденко, Филатов, Павловский гэгшэд ба түрүү наукын бусад түлөөлэгшэнэр болбол практическа медицинын саашадаа хүгжэхэ шэнэ замые зохёон табинад. Урдамнай агууехэ зорилгонууд байна. Советскэ научна институдууд болбол рак ба туберкулезтой эрид тэмсэлгэдэ, гриппые эмшэлхэ проблемые хүсэдөөр нээхэ аргые бэдэрэлгэдэ ба военно-полевой хирургие саашадаа хүгжүүлхэ ябадалда бүхы хүсэеэ табиха ёһотой байна. Эрдэмтэдэй творческо ажал хадаа арадай туһада, практическа медицинын зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохо ябадалда дүүрэнээр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Практическа медицинын эрилтэнүүд болбол бүхы научна хүдэлмэринүүдые ябуулха ушартай. Селодо ба городто байһан советскэ врач болбол мүнөөнэй наука юутэй байнаб, тэдэ бүхыгөөр зэбсэглэгдэхэ ёһотой ба мүнөөнэй наукын хүгжэлтэтэй саг үргэлжэ танилсажа байха уялгатай. Элүүрые хамгаалха Наркомат хадаа врачнуудай квалификациие дээшэлүүлхэ тухай ба тэдэнэрэй һуралсалда, медицинын хүдэлмэриинь культурада мүнөөнэйхиһөө хэды үлүүгээр һанаагаа табиха ушартай. Агууехэ советскэ ороной эгээ үнэтэй капитал—советскэ хүнүүдэй бэеын анхэ элүүрые хамгаалга дээрэ жагсажа байһан, манай медицинын саашадхи амжалтын залог энээндэ байна.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Байгша оной ноябриин 12-то, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр М. И. Калинин болбол Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдогшодто Ленинэй орден ба «Балта ба хадуур» алтан медаль барюулба.

Зураг дээрэ: Нүхэр М. И. Калинин—Социалистическэ Ажалай Геройнуудай дунда.

(ТАСС-ын фото).

СОВЕТСКЭ АРМЕНИИН 20 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ ҺАЙНҮДЭРЛЭЛГЭ

ЕРЕВАН ДЭЭРЭ В. И. ЛЕНИНДЭ ПАМЯТНИК БОДХОБО

ЕРЕВАН, 24 ноябрь. (ТАСС). Мүнөөдэр Армянска ССР-эй столицада ба мүн республикын бусад городуудаар, селонуудаар бүхэарадай баярлал болоно. Ажалшад хадаа Арменидэ советскэ засагай тогтоһоной 20 жэлэй ойе һайнүдэрлэнэд.

Ленинэй талмай гоё һайханаар шэмэгдэнхэй ба „Агуухэ Сталинда армянска арадһаа дүлэтэ баяр!" гэһэн плакат правительствын байшан тушаа бодхоогдонхой байна. Культурын байшанай фасад дээрэ „Арменидэ советскэ засагай тогтоһоной алдарта 20 жэл мандаг!" гэжэ бэшэгтэй транспарант харагдана. Хаа-хаанагүй Ленинэй ба Сталинай, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд харагдана.

Айлшадай трибуна дээрэ хүнүүд дүүрэн. Һайнүдэрэй демонстрацида хабаадагшадай колоннонууд талмай дээрэ зогсобо. Армениин большевигүүдэй коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретарь нүхэр Арутинов, Армянска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Папян, Армянска ССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ нүхэр Пирузян гэгшэд ба бусад талмай дээрэ бодхоогдоһон, Ленинэй агууехэ памятнигта дүтэлжэ ерэбэд. Баярай митингые нүхэр Пирузян нээбэ. Армениин КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь нүх. Карапетян үгэ хэлэхэ зуураа, 20 жэл соо Армянска ССР-эй ажалшадай туйлаһан агуу томо илалтанууд тухай хэлэнэ.

Армениин арад болбол Арменидэ советскэ засагай тогтоһоной 20-дохи жэлэй ойе хүн түрэлтэнэй агууехэ гени В. И. Ленинда памятник бодхоон тэмдэглэбэ. Эндэ, мандан ургаһан Армениин столицада бодхооһон, Ленинэй агууехэ памятник энээнһээ хойшо мүнхэдөө толотон байха.

Олон дуута „ура" нэрьенэ. Памятнигай хушалтань аалиханаар хуулагдаба. Ереванай ажалшадай урда Ленинэй агууехэ фигура нээгдэнэ. Бүхы талмай хэды удаан саг соо баясхаланай овациляр нэрьенэ. Арбаад мянган хүнүүд сэдьхэл хүхюунээр „Интернационал" дууланад. Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ, арадуудай агуу сэсэн вождь нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай үгэнүүд зүг бүриһөө дуулдана.

Һайнүдэрэй демонстрацида 150 мянганһаа дээшэ хүнүүд хабаадаһан байна. Энэ хадаа арадай морально-политическэ нэгэдэлэй, большевигүүдэй коммунистическэ партида ба арадуудай вождь нүхэр Сталинда Армениин арадай хизаарлашагүй инаглалай ба преданнэ байһанайнь хүсэн түгэлдэр демонстраци мүн.

Тракторнуудые муугаар ремонтлоһоной түлөө—материальна харюусалга

Тракторнуудые ба комбайнуудые намарай-үбэлэй үедэ ремонтлохо тухай СССР-эй газартаряалангай Нарком приказ гаргаба. Ремонтын шанарта тусхай анхарал табигдана. Ремонтно завод гү, али МТМ хадаа тракторнуудые ба моторнуудые муу шанартайгаар гаргабал, тэрэнээ өөрынгөө гаргашалгаар дахин ремонтлохо уялгатай байха ба үгышье гэбэл, тэрэ дефектнүүдые зайлуулха хүдэлмэриин үнные МТС-тэ түлэхэ уялгатай. Энээнһээ гадна, тэдэнэр болбол түрүүнхи ремонтынь сэнгэй 10 процентын хэмжээгээр МТС-тэ штраф түлэхэ байна. Ремонтно заводой директор, ахалагша инженер гү, али технорук, мүн тэрэшэлэн МТС-эй старша механик болбол энэ жэлэй 4-дэхи квартал соо тракторнуудые ремонтлохо планаа саг болзор доторонь ба үндэр шанартайгаар дүүргэбэл, һарынгаа салингаар шагнагдаха ба намарай-үбэлэй ремонтын бүхы планиие дүүргэбэл—хоёр һарынгаа салингаар шагнагдана. Зарим МТС-тэ, машинануудые хүсэд һайнаар харууһалжа шадамаар дүүрэн эрдэмгүй хүнүүд тракторнууд дээрэ хүдэлмэрилһэн байна. СССР-эй газартаряалангай Нарком болбол 1941 оной февралиин 1 хүрэтэр бүхы трактористнуудые шэнээр аттестацилха гэжэ газартаряалангай органуудые уялгалба. Директорэй ба ахалагша механигай гү, али инженер-механигай, эрхим һайн бригадирай гү, үгышье һаа—разъездной механигай составтайгаар бүридэһэн, тусгаар квалификационно комиссинууд МТС-үүдэй дэргэдэ бии болгогдоно. Трактористнуудые шэнээр аттестацилхадаа, тэдэрэй трактор ба хүдөө ажахын машинануудай хойноһоо техническэ харууһалгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаха байһандань тусгаар анхарал табигдаха ёһотой.

(ТАСС).

Хронико

СССР-эй Совнарком болбол СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи сульфатно-спиртово ба гидролизно промышленностиин Главна Управлениин коллегиие баталба. Коллегиин түрүүлэгшээр—Главна Управлениин начальник нүх. В. С. Чуенковые ба коллегиин составта нүх. Григорьев П.В. (главна управлениин начальнигай орлогшонь), Гутгерца Н. И., Волков М. А. ба Машкович П. В. гэгшэдые баталба.

(ТАСС).

Наһатанай һургуулинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха

РСФСР-эй Арадай Гэгээрэлэй Комиссар нүхэр Потемкин болбол РСФСР-эй бүхы багшанарта, эхин ба дунда һургуулинуудые даагшадта, директорнүүдтэ, дунда һургуулинуудай старша классуудай һурагшадта хандаһан бэшэг доторoo „... өөһэд хоорондоо социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ба бага мэдэхэ ябадалые усадхаха хүдэлмэридэ энэ дары оролсохыень" уряалһан ба РСФСР доторхи бэшэгмэдэхэгүй ба бага мэдэхэ ябадал усадхалгые дары түгэсхэхэ зорилго табиһан байна.

Манай республика дотор, һүүлэй мэдээгээр, үзэг бэшэг мэдэхэгүй 6448 хүн ба бага мэдэхэ 62123 хүн тоологдоно. Мүнөө эдээнэй миил 11449-нь һуралсажа байна.

Республикын хэдэ хэдэн аймагуудта үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдынь үсөөрхын оронд, харин улам олон болоһон ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын Центральна район энэ оной апрель һарада үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүд барандаа һургагдаа, районнай үргэлжэдөө грамотна болоо гэжэ мэдээсэһэн юм, харин һүүлэй үедэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй 362 хүнүүд олдобо.

Иволгын аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Гергенов болбол аймаг дотороо үзэг бэшэг мэдэхэгүй 521 хүнтэй ба бага мэдэхэ 1513 хүнтэй байбашье, мүнөө хүрэтэр тэдэнэрые һургажа эхилээдүй байһаар.

Эдэ бүхы фактнууд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим аймагуудай гэгээрэлэй таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа гүрэнэй шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг байһыень гэршэлнэ.

Зүгөөр, энэ хүдэлмэриие эрхим һайнаар табижа шадаһан культармеецүүд, ехэ наһатанай багшанар олон.

Усть-Баргажанай (Баргажан) хүсэдбэшэ дунда һургуулиин культармеецүүд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тус һургуулиин 7-дохи классай һурагша-отличник Владимир Гроссман болбол 3 хүниие, Ф. Разуваева—2 хүниие һургабад. Мүн энэ һургуулиин багша У. П. Тупышева гэгшэ 7 призывнигүүдые һургаба. Аргунска хүсэдбэшэ дунда һургуулиин багша нүхэр Бухаев 1940 ондо үзэг бэшэг мэдэхэгүй 13 призывнигүүдые һургахаһаа гадна, культармеецүүдтэ, ехэ наһатанай багшанарта зорюулан инструктивна зүблөөнүүдые үнгэргэһэн байна. Энэ мэтын жэшээнүүд республика дотор нилээд олон байха юм.

И. Харьков.

295 лекцинүүд

БМАССР-эй СВБ-гэй Областной Соведэй лекционно бюро болбол штатна бэшэ 30 лекторнүүдтэй байна. Эдэнэр 1940 он дотор республикын ажалшадай дунда 295 лекцинүүдые уншаба. Энээндэнь 13351 хүн хабаадаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ИВОЛГЫН ПАРТИЙНА АКТИВАЙ СУГЛААНҺАА

Ноябрийн 20-до болоһон, Иволгын партийна организациин активай суглаан дээрэ—партийна пропагандын байдал ба малай үбэлжэлгэдэ колхозуудай бэлэдхэл тухай, мүн тэрэшэлэн малажалай хүгжөөлгын план аймаг дотор ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудалнууд хэлсэгдэһэн байна.

Нэгэдэхи асуудалаар,—ВКП(б)-гэй Айкомой секретарь нүхэр Ильин доклад хэбэ.

—Манай аймагта,—нүхэр Ильин хэлэнэ,—ВКП(б)-гэй историие 146 хүн өөһэдөө үзэжэ байнад. Тэдэнэй 91-нь коммунистнууд, 36-нь комсомолецууд ба бусадынь партийнабэшэ нүхэд болоно. 57 хүн кружогуудта һуралсана.

Гэбэшье, манайда партийна пропагандын үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһыень мэдэрхэ хэрэгтэй. Зарим нүхэд марксистско-ленинскэ теориие шудалалгада ороддолго гарганагүй. Жэшээлхэдэ, АЗО-гэй эрхилэгшэ Демин, сберкассые эрхилэгшэ Гордеев, МТС-эй директорэй орологшо Хандархаев гэгшэд партиин историие тон муугаар үзэнэд.

Докладчик хадаа комсомолдохи пропагандын байдал тухайда хэлэхэ зуураа, комсомольско организацинуудай энэ хүдэлмэридэнь партийна организацинуудай зүгһөө туһаламжа багаар үгтөө гэжэ тэмдэглэбэ. ВКП(б)-гэй Айкомой агитаци ба пропагандын таһаг болбол ВКП(б)-гэй историие өөһэдөө үзэгшэдтэ шухала туһаламжа хүсэд хангажа шадаагүй байна, шадабаритай коммунистнуудые, хүдөөгэй интеллигенциие штатна бэшэ лекторнууд ба консультантнууд болгон табилгые хангаагүй байһаар.

Докладай һүүлээр, хэдэн коммунистнууд-активистнууд үгэ хэлэбэд. Тэрээн дээрэһээнь мэдэхэдэ: Архиин заводто дээдэ эрдэмтэй коммунистнууд, специалистнууд бии болобошье, тэдэнэй олониинь теоретическэ эрдэмээ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэггүй, харин заримдаа политикаһаа гээгдэнэ.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мельников, «Хураангы курсын» нэгэдэхи главае хоёр жэл соо үзэжэ үргэлжэлһөөр.

Тэрээнһээ гадна, партиин Айкомой пропагандист Митапов гэгшэ кружогойгоо занятиие бэлэдхэлгүйгөөр, һонирхолгүйгөөр үнгэргэнэ. Кружогойнь сопогсошод занятидаа муугаар хандадаг байна.

Активай суглаан хадаа партийна пропагандын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зорилгоор, хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

А. КОСТЕЕВ.

Газетэ, журнал захинхай гүт?

Ленин-Сталинай парти болбол хэблэлэй хэрэгые үнэлэрөөр сэгнэнэ. „Өөрын, өөртөө хэрэгтэй хэлэн дээрэ хүдэлмэришэн ангитай час бүри, үдэр бүри партиин хөөрэлдэдэг имагта лэ тэрэ зэбсэгынь—хэблэл мүн...“ (Сталин).

Большевистскэ хэблэл—советскэ газетэнүүд, журналнууд ба книгэнүүд болбол арадзониие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ жагсаха хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ бэелүүлнэ.

Орон доторхи олон мянган ба миллион ажалшад хадаа газетэнүүдые, журналнуудые ехэтэ һонирхон уншадаг ба тэдэнэй хүдэлмэридэнь активнаар туһалдаг байна. Ушарынь, социалистическэ ороной ажалшад гайхамшаг коллективно ажабайдалаар ажаһууна; өөһэдынгөө опыдуудые андалдаха, бэе бэедээ туһалха гэһэн эрмэлзэлгээр нэбтэрэнхэй. Советскэ хүнүүдэй культурна эрилтэнь үдэр бүри, час бүри ургана. Тэдэнэр хадаа газетэ, журналнуудые, шэнэ һонин номуудые уншахы хүсэнэ. Энэ эрилтыень эрхимээр хангалга—партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудай арюун уялга. Тиимэһээ, хэблэл тараалга, захигшадтань хүргэжэ үгэлгэ—техническэ хүдэлмэри бэшэ, харин угаа ехэ политическэ хэрэг болоно.

1941 оной газетэнүүдые захилга һаядаа эхилхэнь. Тус хүдэлмэриие тон һайнаар эмхидхэхэ шухала.

Энэ талаар урда жэлнүүдэй алдуунуудые дабтажа ябашье болохогүй. Одоо жэлдэ тохёолдоһон ушарнуудые абажа үзэе. Хэблэл тараалгын союзай, олонхи аймагуудахи таһагуудай уршагта муугаар хүдэлмэриһөөнь боложо, нилээд олон хүнүүд газетэнүүдые, иланга „Бурят-Монголой Үнэниие“ захингүй үлэшэһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна, зарим нютагуудта (Кяхта, Мухар-Шэбэр, Селенга, Тунхэн ба бусад) эльгээгдэһэн газетэнүүд эзэдтээ хүрэнгүйгөөр, эндэ-тэндэ (колхозой правлениин шкаф доогуур, почтын конторо соогуур) хэдэн олон хоногто хэбтэдэгшье ушарнууд бии байгаа. Тиихэдэ, хажуудань байһан хүтэлбэрилхы организацинууд хамааралсахагүйн позици эзэлээд, „намһаа саагуур, наранһаа наагуур“ гэһэн шэнгеэр хандадаг байба.

Хэблэл тараалгын союзай таһагуудай хүдэлмэриие шалгаха ба саг үргэлжэ хүтэлбэрилхыень ВКП(б)-гэй Айкомуудһаа эригдэнэ. Эхин партийна ба комсомольско организацинуудай секретарьнууд! Коммунистнууд, комсомолецууд, агитаторнууд, активистнуудтнай газетэ, журнал захинхай гү?

Юм. Цыренов.

ШЭНЭ ТАҺАГ

БМАССР-эй антирелигиозно музейн дэргэдэ 1941 ондо «Наука ба шажан» гэжэ шэнэ таһаг нээгдэхэ байна. Мүнөө энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ.

Социалистическэ ажалай мастернуудай һургуули.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Машинистнуудай курсые дүүргэлгын шалгалта (баруун талада) комиссиин членүүд; (зүүн талада) экзаменаа отличнаар үгэгшэ, машинист П. С. Шедрин

Михайловай фото

Депогойхидой шэнэ амжалтанууд

Улан-Удын депогойхид ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, шэнэ ба бүри ехэнүүд амжалтануудые туйлажа байнад.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй байгша оной июниин 26-най ба июлиин 10-най Указуудай гарахын урда тээ оботочконуудай цехүүдтэ 65 хүдэлмэришэд хүдэлмэрилдэг һэн. Эдэнэр хадаа һара соо хэдэн паровоз заһабарилдаг байгаа. Мүнөө, тэндэ миил 35 хүдэлмэришэд ажаллажа байбашье, олон паровоз эрхим шанартайгаар заһабарилан гаргана.

Жэшээлхэдэ, нүхэр Ячичуриин хүтэлдэг №1032 паровоз 40000 км ябаһанайгаа һүүлээр заһабарида ороходо ёһотой байһан аад, заһабаригүйгөөр 76000 км ябаба. Тиин, тус паровозые 96 час соо заһабарилхын орондо, оройдоо 45 час соо гүйсэдхэбэ.

Мүн тэрэшэлэн машинистнар-кривсовосовецууд: Скрипак, Табаев, Акипышин, Шилов, Замаев, Шумилин гэгшэд 40000 километрын орондо, 80000-90000 километр ябажа, эрхим жэшээнүүдые харуулнад.

Дунда жэшээгээр 1 паровоз 81 час соо заһагдана. Үнгэрһэн һарануудта ремонтнигууд планаа 140-145 проц. дүүргэдэг байһанаа, октябрь һарада 188 проц. дүүргэбэ.

Токарна цехтэ хори шахуу хүн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр бултадаа үдэрэйгөө нормые гүйсэдхэнэ, 250 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэд. Жэшээлхэдэ, Шевченко—491 проц., Читкова—502 проц., Зогоченко—356 проц., Панченко ба бусад 344 проц. дүүргэнэд.

Депогой цехүүдэй олон зуун хүдэлмэришэд стахановецууд, Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованиие дэлгэрүүлһэнэй ашаар туйлаһан амжалтануудаа бэхижүүлэн, Сталинска Конституциин үдэр — декабриин 5-ниие бүри ехэ илалтатайгаар угтахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Д. Цыденжапов.

Карамическа цехэйхид

Улан-Удын Шэлэй заводой ахалагша слесарь, Улан-Удын Горсоветэй депутат нүхэр И. М. Собенников болбол табадахи жэлээ профгруппые хүтэлбэрилнэ. Нүх. Собенников мүнөө баһа Карамическа цехэй профгруппын этигэмжэтэдэ һунгагдаба.

Тус цехтэ хүдэлмэрилдэг 30 хүдэлмэришэдынь бултадаа профсоюзай, Осоавиахимай членүүд ба 25-нь МОПР-ой членүүд. Эдэнэр социалистическэ соревнованида хабаадажа, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлана. Профактивистнууд нүхэд Мельникова, Лодочки, Фурко, Скоблик, Иванова ба бусад, үдэрэйгөө нормонуудые 130 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэ. Мүн нүхэр Собенников өөрөө стахановска жэшээнүүдые харуулдаг байна.

Гадна, нүхэр Собенников цехэйгээ хүдэлмэришэдэй дунда агитационно ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Цехэйнь хүдэлмэришэдэй зүгһөө ажалай дисциплинэ хазагайруулха ябадал үзэгдэдэггүй, тэдэнэр бүгэдэ стахановецууд ба ударнигууд юм.

С. МАНЖИГЕЕВ.

Эмхидхээд лэ һанаагаа амаршаба

Шубуунажал болбол манай колхозуудта шэнэ ажахы мүн. Тиимэ тула тэрэ ажахыда шухала анхарал хандуулагдаха ёһотой. Гэбэшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (Селенга) шубуунажалай бишиихан фермэ эмхидхээд, тэрээндэ ямаршье анхарал хандуулангүй орхижорхиһон байна. Харууһалгын тон муу дээрэһээ тахяануудынь үхэнэ. Фермынь байра сэбэрлэгдэнэгүй.

МЭДЭГШЭ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Залуушуудые таталга Москвада дүүрэбэ

Олзоборилгын, түмэрзамай училищинуудта ба ФЗО-гэй һургуулинуудта залуушуудые таталга Москвада ноябриин 22-то дүүрэбэ. 13 үдэрэй торшо соо 31080 хүн шэлэгдэн абтаһан ба энээнэй 27095-нь—олзоборилгын, 825-нь—түмэрзамай училищинуудта ба 3160 хүн ФЗО-гэй һургуулинуудта абтаба.

Колхоз—оборонын хэрэм мүн

Мордовско АССР-эй, Кадошкинска районой, Большие Полянки гэжэ селодохи Наримановай нэрэмжэтэ хүдөөажахын артелиин (колхозой түрүүлэгшэ — Мангутов) колхознигууд болбол дэлгэрэнгыгээр табигдаһан планай ёһоор оборонын һуралсалые сагүргэлжэ ябуулна. Оборонынь гэртэ, планайгаа ёһоор Улаан Армиин, Үһан-Сэрэгэй Флодой ба ород арадай героическа историнууд тухай докладууд ба лекцинүүд үнгэргэгдэнэ. Тус колхоз һаяхан республиканска оборонно мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, объектые хамгаалалгада хүшэрхэн фэктическа зорилгонуудые топ түргөөр ба зүбөөр гүйсэдхэбэ.

Осоавиахимай үбэлэй лагерь

Ленинград шадар, гоё һайхан газарта осоавиахимай үбэлэй лагерь һаяар нээгдэхэнь. Осоавиахимайхид хадаа амаралтынгаа үдэрые үнгэргэхөөр эндэ ерэхэ ба дүүрэн сэрэгэй хубсаһаар хангагдаха байнаад. Тэдэнэр эндэ санаар ябаха ба буудалгын хэрэгые шэнжэлэн үзэхэ байна. Общеотвын һуралсалай отрядууд эндэ үндэр набтар газарай условидо сэрэгэй һургуули хэхэ байна.

Полярна станцинууд дээрэ шатарай турнир эхилбэ

Полярна станцинууд дээрэ 1941 ондо ябуулагдаха шатарай турнир ноябриин 22-то эхилбэ. Энэ турнир болбол хоёр таһалжа үнгэргэгдэнэ: түрүүшынхидэнь — станцинуудай эрхим наадагшад элирүүлэгдэхэ ба хоёрдохидонь—турнирта илажа гарагшад элирхэ байна. Энэ хоёрдохинь радиогоор үнгэргэгдэнэ. Турнир хадаа ерэхэ жэлэй майн 4-дэ дүүрэхэ юм.

Бессарабиин архинууд

Советскэ архи хэлгын түрүүшын сезон Бессарабида мүнөө дүүргэгдэжэ байна. 9 мянган тонно виноград болбосоруулагдажа, 1 миллион 400 мянган декалитр архи абтаба.

Тарнополиин залуу һунгагшад

Тарнопольско областьдо 9 мянга гаран комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушууд агитаторнуудаар ба хөөрэлдөө ябуулагшадаар хүдэлмэрилнэ. 1850 комсомолецууд һунгуулиин комиссинуудта дэбжүүлэгдэбэ. Нютагай соведүүдэй депутадуудта кандидадуудайшье дунда залуушууд угаа олон.

Колхозуудта үүлтэртэ малнуудые үсхэхэ тухайда

Парти ба правительствын үдэр бүриин туһаламжын ашаар, манай республикын колхозууд болбол үүлтэртэ малые үсхэлгөөр нилээд амжалтануудые туйлаба. Колхозуудахи үүлтэртэ малнуудай 1939 оной октябриин 10-най бүридхэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, тиимэ малнуудай удельнэ хэмжээнь: адуу моридоор—3,1 %, хонидоор—34 % гахайнуудаар — 41 %, эбэртэ томо малнуудаар 5,1 % болоһон байна.

Гэхэтэй хамта, республика соохи малай ниитэ ашаг үгэлгэнь бага лэ байһаар. 1939 ондо БМАССР-эй колхозуудай үнеэдэй дунда һаалинь 320 литр болоһон байна. Тэрэшэлэн, хонин бүхэнһөө 1,78 кг нооһон хайшалагдаа.

Дээрэ дурсагдаһан мэдээнүүд хадаа республикын колхозуудай малнуудай ашаг үгэлгынь хангалтагүй байһые элеэр харуулна. Республикадахи малнуудай ашаг үгэлгын бага байһань юугээр тайлбарилагданаб гэбэл, гэзарай органууд хадаа үүлтэртэ малнуудые түргэнөөр олошоруулха ба тэдэнэй ашаг үгэлгые дээшэлүүлхэ бүхы аргануудые өөһэдынгөө практическа хүдэлмэридэ хэрэглээгүй ба малнуудые зүбөөр байлгаха ба тэжээхэ условинуудые байгуулаагүй. Малнуудые үүлтэржүүлгын хүдэлмэреэр, Селенгын рассаднигташье, тэрэшэлэн үүлтэртэ малай фермэнүүд дээрэ ехэ дутуунууд—эрхим шуһата производительнуудые багаар хэрэглэлгэ, эдеэ хоолой базые эмхидхээгүй ябадал, үйлэдбэриин - зоотехническэ эхин бүридхэлые ба үүлтэртэ малнуудай документациие муугаар табилга, үнеэ һаалгые муугаар эмхидхэлгэ — бии байна.

Колхозуудахи үүлтэртэ малай фермэнүүдые, Селенгын үүлтэртэ малай рассаднигые бэхижүүлгэ ба үүлтэртэ малай шэнэ фермэнүүдые эмхидхэлгэ—бидэнэй гол зорилго болоно. Үүлтэртэ малай фермэнүүд — үүлтэртэ производительнуудые үсхэлгые эмхидхэхэ формовуудай нэгэнь мүн. Тэдэнэр хадаа колхозуудай малнуудые шанартай болголгын пунктнууд болонод. Үүлтэртэ малай эрхим фермэнүүд болбол малнуудай ашаг үгэлгые нилээд дээшэлүүлһэн ба залуу малнуудые зүбөөр түлжүүлгэ туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Селенгын районой, Тельманай нэрэмжэтэ колхозой фуражна үнеэн бүриин дунда зэргын һаалинь 1939 ондо 1920 литр болоо һэн. Тарбагатайн районой, „Победитель“ колхоз 1940 ондо томо үүлтэртэ 22 гүүдээ сэбэр үүлтэртэ „Аврал“ азаргада табижа, сэбэр шуһанай 22 унагадые ба мүн энэ жэлдэ нэгэдэхи, хоёрдохи ба гурбадахи генерациин 37 метис-унагадые абаба.

Үүлтэртэ малай бүхы фермэнүүдые түрүүшүүлэй зэргэдэ хүрэтэр дэбжүүлэн, үүлтэртэ малай колхозно фермэнүүдэй сетиие саашадаа үргэдхэхэ хэрэгтэй. Үүлтэртэ малай фермэнүүдые эмхидхэхэтэеэ хамта, тиимэ фермэнүүд болгохо перспективэтэйгээр — үүлтэртэ малтай колхозуудта үүлтэртэ малай үүрнүүдые ехэдхэхэ ёһотой. Тэрээнһээ гадна, республика доторoo шухала үүлтэртэ малнуудые үгэжэ шадахаар өөрын база байгуулагдаха байна.

Советскэ Союзай бусад областьнуудһаа мал зөөлгые хороохо зорилго энээгээр шиидхэгдэхэ ба тэрэшэлэн үүлтэртэ малые үсхэхэдөө нютагай условинуудые хараалха арга олгогдоно.

Үүлтэртэ мал тухай дансанууд хадаа үүлтэртэ малай хэрэгые эмхидхэлгэдэ шухала звенонь болоно. Тэдэ дансанууд болбол эрхим үүлтэртэ малнуудые бүридхэлгын метод, үүлтэржүүлгын хүдэлмэриин түрүүшүүлэй опыдые ниитэлхэ формо, урмашуулгын ба Гүрэнэй контролиин зэбсэг болохо байна.

Аймагуудай газарай таһагууд болбол үүлтэртэ малнуудай дансануудые хүтэлхэ хэрэгые шэнэдхэн табиха ёһотой.

Үүлтэртэ малнуудые олошоруулгын темпые түргэдхэхын тулада үүлтэртэ производительнуудай шанарые дээшэлүүлхэ, тэдэниие зүбөөр хубаан табилга ба хэрэглэлгые хавгаха хэрэгтэй.

Тэдэнэр тон мууса хэрэглэгдэнэ гэжэ шалгалта тодоруулба. Жэшээлхэдэ, Селенгын ГПР-гэй „Американец“, „Мальчик“, „Норд“ гэжэ сэбэр үүлтэрэй азарганууд тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Иройско с/соведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой „Дон“ азарга оройдоошье хэрэглэгдэнэгүй. Үүлтэртэ азарганууд болбол тэдэнэрые буруугаар бариһанһаань болоно 4-6 наһанһаа эхилэн ороондо хэрэгээ болишодог байха юм.

Малнуудые искусственнаар үрэжүүлгэ тон һулаар хүгжөөгдэнхэй. АЗО-нууд ба Наркомзем хадаа энэ хэмжээнябуулгые хэрэгсээдэггүй ябадалда есэс табижа, сэбэр үүлтэрэй ба эрхим шуһата производительнуудтай колхоз бүхэндэ 1941 ондо искусственнаар үрэжүүлгын пунктнуудые эмхидхэхэ уялгатай. Үүлтэртэ производительнуудые хүсэд бүрин хэрэглэхэ зорилготойгоор, „производительнуудые зоргоорнь табижа ороондо оруулха ябадалые хорихо, энээниие үүсхэгшэдые—үүлтэржүүлгын хэрэг зорюута бусайдагшадта тоолон, шанга харюусалгада хабаадуулха“ гэжэ, БМАССР-эй Совнаркомой энэ жэлэй ноябриин 25-най шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

БМАССР-эй НКЗ-гэй Малажалай Управлени болбол сэбэр үүлтэрэй ба эрхим шуһата производительнуудые хэрэглэлгын уялгата минимумые байгуулха ба тэдэниие ашаглалгын болзорые максимальна утадхалга хангахаар эмхидхэлэй системэ ба зоотехническэ хэмжээябуулгануудые зохёохо ёһотой.

БМАССР-эй Совнарком болбол, муу шуһатай производительнуудые эрхим шуһанай производительнуудаар һэлгэхэ тухайда колхоз бүхэндэ гурбан жэлэй план зохёохыень Аймсоведэй гүйсэдкомуудые ба АЗО-нуудые уялгалһан байна. Тус зорилгые шиидхэхын тулада, колхозуудта, совхозуудта ба бусад ажахынуудта эрхим шуһата производительнуудые үсхэхэ, сэбэр үүлтэрэй эрхим шанарта производительнуудые максимальнаар хэрэглэхэ хэрэгтэй. Заиграйн районой, „Арбижал“ колхоздо болоошодол адляар эрхим шуһатай эхэ малнуудые муу шуһатай производительтай ороондо оруулжа болохогүй. Малай үүлтэрые ба ашаг үгэлгыень һайжаруулхын тулада үүлтэртэ малнуудта эрхим тэжээл, һайн харууһалга ба байра хангаха хэрэгтэй.

БМАССР-эй Наркомзем болбол тэжээлэй бүхы базые эмхидхэхэ зорилгоор, малнуудые хоолоор хүсэд хангаха севооборотуудые, түрүүшын ээлжээндэ—Селенгын ГПР-дэ, үүлтэртэ малай фермэтэй ба эмхидхэхээ байһан колхозуудта, дэлгэрүүлхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта, сабшалангай ургасые дээшэлүүлгэ ба залуу малнуудта хэмэл бэлшээри байгуулгые гол зорилго болгон, үбһэ хуряалгые саг соонь эмхидхэхэ, силос табиха шухала. Корнеплод г. м. шэмэтэ хоолые элбэгээр тариха хэрэгтэй. Мүнөө энээндэ шухалань байна. Малнуудые үүлтэржүүлгын хэрэгтэ зорюулагдаһан ниитэ хэмжээябуулгануудай комплекс дотор, малажалай шанарые һайжаруулгын арга хадаа үүлтэрые шэлэлгэ болоно. „Малай ба ургамалай ашагта үүлтэрые үйлэдбэрилгэдэ хүнэй амжалтын залогынь—шэлэлгэдэ байдаг юм“ (Дарвин).

Колхозуудта малай үүлтэрые зүбөөр шэлэлгые дэлгэрүүлгын гол формонь—һайн ба элүүр түлнүүдые абаха зорилготойгоор, эхэ малнуудые производительда тус-тустань табилгые хараалһан, ороонoй кампаниин план, искусственнаар үрэжүүлгые хэрэглэлгэ г. м. болонод.

Үйлэдбэриин - зоотехническэ эхин бүридхэлые ба малнуудай документациие эрхимээр табилга болбол үүлтэржүүлгын хүдэлмэриин үндэһэ һууринь болоно. Зүб бүридхэлгүйгөөр—шэлэлгэшье, үүлтэржүүлгын хэрэгэй бусад хэмжээнбуулгашье бэелүүлэгдэжэ шан дагдахагүй. Тиимэһээ, үүлтэржүүлгын ба зоотехническэ бүхы бүридхэлые ябуулхын түлөө харюусалгата нюурнуудые колхоз бүхэндэ томилхо хэрэгтэй, харин Наркомзем хадаа үүлтэртэ малнуудай фермэнүүдые, шадаал һаа түргөөр ба түрүүшын ээлжээндэ, зоотехническэ бүридхэлэй формонуудаар хангаха ёһотой.

Республикын колхозууд доторхи бүхы ресурснуудые элсүүлгэ, тэдэнэрые эрхимээр хэрэглэлгэ, үүлтэржүүлгын хэрэгтэ бүхы зоотехнигүүдэй, колхознигуудай, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдибхитэ хабаадалсалга хадаа үүлтэржүүлгын хэрэгые түргэнөөр урагшань дабшуулха ба республикын колхозуудахи малнуудай ашаг үгэлгын үндэр показательнуудые туйлаха арга олгохо байна.

БМАССР доторхи малнуудые үүлтэржүүлгын хэрэгүүдэй ахалагша инспектор
ВИНОГРАДОВ.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Кл ландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4218 Типография НКМП БМАССР.